ᚨ ᚾ ᚱ

CHRISTIAN KRACHT

AIR

Översättning Anna Bengtsson

ERSATZ

© Christian Kracht 2025
© Ersatz, Stockholm 2025
Originalets titel AIR
Översättning från tyska Anna Bengtsson
Redaktör Ola Wallin
Korrekturläsare Wera Minth
Omslag Ersatz
Omslagsfoto Roberto Fortuna och Kira Ursem
Grafisk form & sättning Ola Wallin
Tryck & trådbindning Balto Print, Litauen 2025
ISBN 978-91-89906-50-1

Av Christian Kracht har tidigare utgivits:

Jag kommer vara här i solsken och i skugga (2011)
Imperium (2013)
Faserland (2014)
1979 (2016)
De döda (2018)
Eurotrash (2022)

Översättningen är gjord med finansiellt stöd av
prohelvetia

www.ersatz.se

Till Frauke och till Hope Elizabeth

Leur vie était comme une trop longue habitude,
comme un ennui presque serein : une vie sans rien.

Georges Perec

The machine conceals the machinations.

Ursula K. LeGuin

I.

Livet var fullt av bekymmer, men egentligen inte. Det var en tid då många saker snabbt förvärvades och sedan glömdes bort igen. Det var ett stort, stilla rum i ett litet hus vid vattnet i hamnstaden Stromness tidigt på hösten. Utanför fönstret svävade en himmel av obestämd färg med högt upptornande cumulusmoln över de skotska Orkneyöarna. Snart, när molnen drog bort för natten, skulle de oscillerande sjoken av grönt ljus visa sig på himlen. Stromness, beläget långt upp i norr vid ett grått hav, var en kall och stenig och ren plats.

En silvergrå laptop stod på det ljusbetsade bordet. Tidskriften Kūki låg staplad i andra änden, häftenas hörn prydligt ordnade i rät vinkel mot bordskanten. Tidskriften var tryckt på returpapper som på grund av luftfuktigheten – för huset i Stromness stod mitt i bukten – långsamt hade börjat buckla sig.

På tidskriftens omslag, upplyst av laptoppens svaga sken, syntes en umbrafärgad keramikskål där tre valnötter och några små, nästan genomskinliga snäckskal vilade. På en tallrik låg en halväten croissant. Under bordet stod ett par mörkgröna, högskaftade gummistövlar. Väggen där bakom, mot vilken en gammal schweizisk

militärcykel stod lutad, var av ljusgrå sten, vars ojämnheter, räfflor, hack och gropar underströk rummets stillhet i stället för att störa den.

Ovanför cykeln hängde en inramad oljemålning på väggen. Den föreställde trollkarlen Merlin och riddaren Lancelot, målad av skotten James Archer i slutet av artonhundratalet. Archers namn stod i svarta bokstäver på nedre delen av den förgyllda träramen.

Bilden var varken särskilt anslående eller särskilt bra målad av Archer. Trollkarlen Merlin var klädd i en lång ljus kåpa, en vit huva täckte hans bakhuvud och dolde även hans ansikte. På himlen syntes den avtagande kvällssolen och ett par ditkluddade moln. Den sandalklädde Merlin gick självmedvetet och emfatiskt före riddaren Lancelot på stigen. Lancelot, som satt underligt trött, flegmatisk och hopsjunken i sadeln på en lika trött svart häst och lät Merlin visa vägen till skuggriket, red efter trollkarlen till vänster ut ur bilden.

De skarpt darrande skuggorna av ett knippe vassgräs som stod där borta på fönsterbrädet i en kanna gled omärkligt över gummistövlarna, sedan över ytterligare ett par skor. Det var de fullständigt nedslitna, en gång ljusbruna katalanska sandalerna, vars sulor befann sig i ett tillstånd av slutgiltig upplösning. Lädersmulor från sandalerna låg redan ett par centimeter bort på det bara delvis blankpolerade betonggolvet.

På detta låg, likaledes i rät vinkel mot bordet, en smutsvit fårullsmatta som inte var jämnt blekt utan på flera ställen hade lämnats gråbrun. Mitt på den satt en enögd katt och såg bort mot fönstret. Tassarnas klor hakade fast i ullmattan. Katten drog växelvis upp vänster och höger tass, varvid ett tyst raspande ljud uppstod.

I ett hörn av rummet, bredvid fönstret som vette mot den lilla hamnen i Stromness, låg Paul och sov på en sliten soffa som klätts om med segelduk. För honom kändes det som om han befann sig på kammen av en lång, slät, grå våg på ett ödsligt, skifferfärgat söderhav över vilket han gled fram. Antarktis, Rossöarna och deras förbjudna vulkaniska toppar var inte långt bort, de lyste ogästvänligt vid horisonten dit vågorna bar honom. Det var nästan en behaglig känsla, men inte helt.

En av de där gamla orangeröda engelska Penguinpocketarna hade fallit ur hans hand i sömnen och låg nu på mattan bredvid soffan. Det var en bok från andra världskriget om igenkänning av flygplan. I boken förklarades hur man snabbt kunde identifiera Heinkel, Messerschmitt, Hurricane och Spitfire när de flög förbi, genom att beakta deras olika silhuetter. Även ljudet från de olika maskinerna skilde sig åt. Till och med skuggan av ett flygplan som strök fram över landska-

pet kunde avslöja om det var en Focke-Wulff eller en Beaufort. Regn var ett gott omen. De sjuka gavs vatten att dricka från de sju källorna. Regnvatten eller livets vatten, som det hette i Ryssland, läkte sår, fick stympade kroppsdelar att växa ut, föryngrade de gamla och väckte döda till liv.

Där borta vid horisonten syntes de nu, vid vågkammarnas slut: de vittäckta, högt upptornande vulkanbergen Mount Erebus och Mount Terror. Snöskyar blåste från deras skrämmande toppar. Och plötsligt blev drömmen otäck. Paul vaknade plötsligt av rädsla. Hans skjorta hade blivit våt upptill, vid nyckelbenen under strupen, klibbig och obehaglig. Att sova bort hela dagen och vakna förslöad, tänkte han. Det var nu mycket sent på kvällen, och utomhus var det mörkt, även om det aldrig blev helt mörkt på sommaren och hösten.

Paul steg upp, förvirrat och alldeles för långsamt, sökte rätt på sina glasögon, gick till bordet och snuddade vid laptoppen med pekfingret. Tangentbordet och skärmen och även rummet lystes upp. Han såg ut på norrskenets grönt böljande slöjor utanför fönstret på himlen över hamnen, de som i början, när han flyttat hit till Orkneyöarna, ännu hade framstått som ett underverk. I timtal hade han stirrat på dem, solvindens skådespel,

laddningar i jonosfären, fotonstormar. Och nu, efter så lång tid i Stromness, när de syntes på himlen nästan varje natt, var de inte mer än dekor och en vedertagen, trist del av naturen, vars magi hade slocknat för honom.

Han tände ljuset, höll handen för munnen för att gäspa och torkade bort mardrömssvetten med en kökshandduk som han vek och hängde tillbaka över spisen. Sedan gick han till kylskåpet, öppnade dörren, plockade ut kesopaketet, tömde det på tefatet med croissantresten och ställde det framför katten på den vita mattan. Han gillade inte katter. Den här hade kommit till honom. En morgon hade han öppnat ytterdörren och den hade dykt upp och promenerat förbi hans fötter in i huset, som om den nu bodde hos honom.

Paul satte sig vid bordet framför sin laptop. Han hade fått två mejl, annars bara det vanliga skräpet från Nigeria. Det ena verkade viktigt och görbart och därför hade han redan läst det tre gånger tidigare på dagen, och nu efter kvällssömnen läste han det igen. Det andra mejlet bad honom på rätt otymplig engelska om en pietetsfull renovering av Ingmar Bergmans hus på Fårö i Sverige. Det var bara några få handgrepp som man bad honom om, här, där väggarna hade börjat mögla, lite ny färg, och där behövde ett par stolsryggar som blivit

maskätna bytas ut. De kunde inte betala mycket. Inte heller ditresan. Han andades hörbart ut. De kunde väl skriva på ordentlig engelska om de ville ha något av honom, inte sådant där Charles Dickens-nonsens: Please, kind sir, och: most obediently, stod det där. Med fingertoppen drog han mejlet till boxen för obesvarade meddelanden nere till vänster.

I det första mejlet ville man att han skulle hitta det perfekta vita för tidskriften Kūki. En enorm mörk hall skulle målas vit, i Norge, med hektoliter färg. Man undrade om han skulle vilja infinna sig för ett möte på kontoret i Stavanger, se bifogade flygbiljetter, business class. Det rörde sig om mycket pengar, kanske hundrafemtiotusen.

Det perfekta vita, tänkte han. Ja, ja, då var han rätt person. En vit färg, naturligtvis, varsågod. Inte för beige, inte för äggskalsfärgad, inte för blåkall som snövitt. Ingen isig färg. Herregud. Kūki. Toppen. Hur hade de hittat honom. Han blev otroligt glad. Vilken fantastisk ära. Sedan flera år hade han prenumererat på tidskriften som trycktes på grovt, ljusbrunt returpapper, följt dess subtila övergång från modernistisk, asketisk publikation för intellektuella till lätt excentriskt inredningsmagasin, som gjorde sig irrelevant med avsikt.

Varje nummer som landade i brevlådan i Stromness (för det fanns ingen nätupplaga) studerades mycket

noggrant av Paul. Kūki. Han staplade alltid de sex senaste numren på sitt stora bord, de andra i hörnet av sovrummet, där de med årens gång bildat ett beaktansvärt torn.

Tidigare, alldeles i början, hade Kūki till exempel besökt den siste japanske borstbindaren som ännu band sina hampaborstar för hand i en trästuga i Hidabergen på Honshu. I den här tidskriften hade det alltid handlat om exklusion. Det sista ditt, det enda datt. Under tidskriftens första år hade Kūki ännu betraktat den modernistiska, skandinavisk-japanska reduktionen som nödvändig, sedan följde med åren hållbarheten och den stränga återvinningen och det asketiska försakandet, och i dag pläderade fotoserierna och artiklarna slutligen för en mild, lätt skruvad antikapitalistisk metafysik.

Paul mindes när Orkney Sourdough Bakery hade lovordats i en rätt kort artikel (men med foto) i Kūki för ett par år sedan; han hade blivit så glad över att bo just här. Hans lilla bageri i stora Kūki. Det var viktigt för honom att handla på bageriet en gång i veckan, även om de utöver tre surdegsbröd och några kanelsnäckor inte erbjöd så mycket mer. Det arbetade trots allt bara en person där. Och dessutom var efterfrågan inte stor eftersom folk på Orkney hellre åt skivat formbröd från snabbköpet.

För en kort tid sedan hade han alltså rullat ut den gröna schweiziska militärcykeln genom dörren, satt sig på den obekväma lädersadeln och trampat iväg uppför Alfred Streets kullerstenar. Stromness bestod egentligen bara av några gator och grå gränder, alltså var han snabbt ute ur staden på den skumpiga vägen upp till bageriet. Han bar av princip inte cykelhjälm, eftersom han strikt förkastade dessa strömlinjeformade färgglada monstrositeter. Men varför hade han inte köpt en mountainbike, det här schweiziska skrället var så fruktansvärt tungt och hade inga växlar, det var ju bara dumt. Det var som att inte bära praktiska fleecetröjor på den iskalla och blåsiga Orkneyön utan envist och korkat insistera på fårull i stället. Det hade varit hemskt ansträngande, eftersom det nu börjat gå uppför på allvar. Paul svettades och svor. Så himla gott var det där surdegsbrödet trots allt inte. Men när han trampade på pedalerna och tittade åt höger och vänster log han, eftersom han i den stunden visste varför han bodde här. Ingenting annat än gröngrå små kullar, får och höfthöga stenmurar som förlorade sig i det vida landskapet. Inte en själ någonstans och ständigt detta hav, på alla sidor, skiffergrått och underbart avvisande. Att vägen till Orkney Sourdough Bakery faktiskt var så lång, det kunde han inte minnas. I en timme cyklade han genom duggregnet.

Där var det vitkalkade stenhuset med grästaket, den gamla röda telefonkiosken intill, som gjorts om till gratisbokhandel – man tog en bok, och vid tillfälle ställde man dit en annan bok. Det var för det mesta bara smörja, likväl hade han nyligen hittat Bröderna Lejonhjärta av Astrid Lindgren, en vacker engelsk förstautgåva, och tagit med sig den men inte fyllt på med en ny bok, och därför kände han en diffus skuld.

Han klev in i bageriet och stod obeslutsam där en stund, eftersom bagerskan fortfarande var ute och plockade svamp, så stod det på en handskriven skylt bredvid de flätade korgarna. Man skulle helt enkelt ta den limpa man ville ha, lägga den i en papperspåse och sedan skicka pengarna med appen, på förtroendebasis.

Ute igen med brödet i handen öppnade han snabbt telefonkioskens dörr, kastade en blick på bokutbudet som inte förändrats sedan sist. Jo, vänta, där låg ju något nytt, en broschyr om tillverkning av keramikvapen med 3D-skrivare. Intressant, tänkte han. Han såg sig omkring, ifall någon iakttog honom, och stack den lilla boken innanför bältet. Vid nästa besök skulle han absolut ta med sig två böcker hemifrån och lägga i telefonkiosken.

Om han bara hade monterat en korg på styret till militärcykeln. Eller tagit med sig en bärkasse. Nu måste han klämma in surdegsbrödet under armen, en gång

föll det ner på vägen, papperspåsen gick sönder och han stannade för att plocka upp det. Han blåste bort vägdammet från limpan och torkade av den med ärmen på sin genomfuktiga tröja. Typiskt. Men vägen tillbaka gick åtminstone lättare, han lyfte till och med fötterna från pedalerna, sträckte ut dem åt höger och vänster och kände sig glad över att snabbt och lätt susa ner till Stromness igen.

Framme i huset plockade han upp brödet ur den bruna påsen, lade det på skärbrädan i köket och skar upp en skiva med den extra vassa tandade kniven från Kyoto. Han var ganska utmattad, och det hade egentligen inte lönat sig att ta cykeln dit, likväl bredde han lite syrat smör på skivan och tog fram Blackthorn Salt ur skåpet, från saltplantagen i västskotska Ayrshire.

Blackthorn Salt filtrerades fram genom ett så kallat törnetorn. Unga människor hade köpt en gammal anläggning för saltutvinning, ingen hade velat driva den längre, de hade tagit rofyllda foton av kelp som draperats över platta stenar och lagt upp dem på Instagram. Sedan hängt in slånbärsbuskar i den höga träkonstruktionen och åter tagit graderverket i bruk. Saltet som sakta föll ur törnetornet förpackades i tilltalande svarta pappersaskar och skickades ut i världen.

Han skulle alltså till Norge. Det visste han inte, att Kūkis redaktion låg i Norge. Stavanger var ju inte långt bort från honom, från Orkneyöarna, här uppe hade ju allting varit mer eller mindre norskt en gång i tiden, till och med Orkneys flagga var densamma som den norska. Och tidigare hade man talat det nu utdöda norn här, ett fornnordiskt språk. Norn, norn, sade han högt. Norn. Det ville han gärna, komma till Stavanger, han såg fram emot det, tack så mycket, skrev han snabbt tillbaka och tryckte på Skicka.